

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad

Datum: 2025-11-28
SMHI Dnr: 2025/2592/5.4.1
Er referens:

inriktning@msb.se

Yttrande över Remiss Planeringsinriktning krisberedskap och civilt försvar

SMHI har tagit del av rubricerad remiss och har följande synpunkter. Remissen har mycket korta tidsramar, vilket medför att myndigheten har haft svårt att hinna behandla den ordentligt utifrån relevanta perspektiv. SMHI anser att remisstiden borde vara längre, alternativt att MSB tidigare i processen hade stämt av relevanta delar inom SMHIs expertområde, såsom klimatanpassning.

Allmänna synpunkter

- Inriktningen nämner på flera ställen ansvarsområden i betydelsen områden som innefattar andra aktörer och som inte ingår i den egna myndighetens verksamhet men där myndigheten har någon form av samordnande ansvar. Förutsättningarna skiljer sig stort mellan myndigheterna. SMHI har till exempel inget sådant ansvarsområde utanför myndighetens verksamhetsområde. Detta bör beaktas vid utformningen av de olika nivåerna, exempelvis kan ett neutralt alternativ beskrivas i tabellen om att skapa förmåga inom myndighetens ansvarsområde på sidan 27.
- I regeringens nationella strategi och handlingsplan för klimatanpassning (2023:24/97) beskriver regeringen att man har för avsikt att lägga ett klimatanpassningsperspektiv på arbetet med civilt försvar och krisberedskap. I den nationella säkerhetsstrategin (2023/24:163) anges att klimatanpassning ska beaktas i arbetet med krisberedskap, särskilt kopplat till försörjningsberedskap, livsmedelsproduktion, vattenförsörjning, samhällsplanering, robust infrastruktur för energiförsörjning, sjukvård och transporter.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Detta bör framgå i någon form i planeringsinriktningen.

För mer relevant information i frågan, se MSB:s rapport Förmågeutvecklingen i ett förändrat klimat – inriktning för civilt försvar av Karl Torring m fl.

- Inriktningen beskriver en lägsta acceptabel nivå för utvecklingsstegen. Eftersom syftet med dokumentet i första hand är att ge ett stöd till myndigheterna snarare än att beskriva skallkrav, bör en sådan beskrivning undvikas. Då bedömningarna från MSBFS 2024:4 inte är helt överförbara till inriktningen i alla delar kan otydligheter uppstå. SMHI anser att regler om minimikrav hör hemma i föreskrifter och allmänna råd och att markeringen av lägsta acceptabel nivå därför kan tas bort i inriktningen. Förutsättningarna för myndigheter att uppnå de olika nivåerna kan också variera (se övriga synpunkter i detta yttrande), vilket ytterligare talar för att inte använda lägsta acceptabel nivå. Respektive berörd aktör kan bäst avgöra vilken ambitionsnivå som är rimlig utifrån deras särskilda uppdrag och ansvar vid olika händelser.

Specifika synpunkter

- Beträffande olika perspektiv (sidan 5) saknas text till fotnot 5. Klimatanpassningsperspektivet är nödvändigt för mer än att omhänderta olika människors behov och utgör en viktig förutsättning för långsiktig beredskapsplanering.
- En viktig del av dokumentet om hur planeringsinriktningen kan/bör/ska användas (rubrik på sidan 8) fattas i dagsläget. Detta är grundläggande och kan påverka andra delar av dokumentet.
- Beträffande scenariospecifika beredskapsplaner (sidan 39), så beskriver alternativen främst delar i ett specifikt arbetssätt snarare än målnivåer. Texten skulle kunna utvecklas i detta avseende.
- Beträffande förmåga kopplat till lägesbilder (sidan 34) så beskrivs förmågan att kunna begära och ta emot efterfrågad information som en viktig del. Förutsättningarna varierar dock mellan myndigheter. För SMHI är det inte aktuellt att begära in och ta emot information från andra aktörer för att skapa en lägesbild.
- Beträffande skydd mot CBRN-händelser (sidan 52) så är detta område mycket omfattande. Riskbilder och skydd skiljer sig stort mellan de olika delområdena, vilket gör att de olika stegen i tabellen blir otydliga. Det är också oklart vad som avses med att kontinuerligt ta fram bedömningar av vilka hot och risker som finns och hur de kan påverka. Stegen bör istället integreras i arbetssätt för risk- och sårbarhetsanalys samt omvärldsbevakning.
- Avsnittet om erfarenhetsåterföring (sidan 61) bör utvecklas för att även tydligare omfatta erfarenheter från inträffade händelser. Det bör inte enbart avse händelser som påverkat den egen organisation. Lärande bör även ske från händelser som drabbat andra myndigheter eller länder.

Svar på remissfrågor

- **Övergång till en Planeringsinriktning för civilt försvar och krisberedskap istället för "Civil beredskap". Har denna förändring någon betydelse för hur ni ser på dokumentet?**

Ja, övergången medför en bredare ansats än tidigare, och tydliggör mer att inriktningen avser både "fredstida händelser" (krisberedskap) och "händelser under höjd beredskap och krig" (civilt försvar). Även om begreppet "civil beredskap" kan innefatta både dessa aspekter i sig blir den nya benämningen tydligare att båda förhållandena avses, och inte enbart det ena eller den andra.

- **Hänvisningar till det scenario som fanns i tidigare Handlingskraft ersätts av de typsituationer och beskrivningar av samhället som återfinns i kommande papper om gemensamma utgångspunkter för utvecklingen av totalförsvaret 2025 till 2030 som ni tidigare fått ta del av. Även andra skrivningar från Handlingskraft utgår men vi vill här särskilt att ni funderar på vad det innebär att vi lämnar det gamla scenariot bakom oss. Om och hur påverkar detta ert arbete och arbetet inom ert ansvarsområde?**

De nya typfallen (1-7) är tydligare kring vart olika anfall kan tänkas ske (exempelvis norra Sverige och Gotland), varvid de äldre typfallen (1-4, 5 från FOI) var mer generaliserande kring geografiskt läge. I de nya typfallen framgår det tydligare att vissa geografiska områden kan komma att utsättas för större påfrestning än andra, varvid dessa behöver särskilt förbereda andra typer av åtgärder. De nya typfallen ställer dessutom andra typer av krav som planeringen behöver inriktas mot och som inte omfattades av typfallen från FOI, exempelvis värdlandsstöd och förstärkning av alliansen i särskilt utsatta områden. Fler typfall att ta höjd för bidrar till bättre planering och ett mer robust samhälle, men kräver samtidigt mer planering och förberedelse, vilket kräver både ytterligare tid och ekonomiska resurser.

- **Vi arbetar in begreppet viktiga samhällsfunktioner i planeringsinriktningen. Detta syns särskilt men inte bara i den del som rör "Samhällets funktionalitet och försörjning". Om och hur påverkar detta ert arbete?**

Att lägga större fokus på samhällsfunktioner snarare än samhällsviktig verksamhet skapar en bättre helhetssyn där olika aktörer tillsammans behöver säkerställa funktionerna. Detta skiljer sig från samhällsviktig verksamhet som oftast är knuten till en enskild aktör. Detta kan skapa bättre förståelse och skapa meningsfullhet i egen planering. I sak får det dock begränsad påverkan för SMHIs egen planering.

- **En uppdelning mellan ansvaret för egen verksamhet (inkluderat egen samhällsviktig verksamhet) och ansvar för utvecklingen av beredskapen "inom myndighetens ansvarsområde" återfinns i fler delar av planeringsinriktningen än tidigare. Är detta ändamålsenligt och ger det**

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

en tydligare inriktning och fokus på vad som verkligen är viktigt utifrån krigets krav?

Ett helhetsgrepp behöver tas inom beredskapsplanering, och där det finns ansvar inom ett ansvarsområde behöver detta särskilt lyftas fram och omhändertas. Aktörer med sådant ansvarsområde behöver arbeta strukturerat med att inkludera berörda aktörer. Det är dock viktigt att påpeka att SMHI inte har ett sådant ansvarsområde, se tidigare synpunkt.

- **Ett nytt fokusområde, scenariospecifika beredskapsplaner, införs. Hur lätt är detta att ta till sig? Förstår ni den uppdelning vi velat göra mellan beredskapsplanering och kontinuitetsplanering? Är denna uppdelning ändamålsenlig?**

Kontinuitetsplanering handlar mer om att identifiera vilka resurser som är kritiska och upprätta planer för hur redundans ska uppnås, medan beredskapsplanering enligt dokumentet lägger fokus på specifika risker som behöver identifieras och hanteras. Detta medför att olika typer av planer behöver tas fram som inte ersätter varandra. Om uppdelningen ska förstås som att kontinuitetsplanering skapar planer för hur en "kritisk resurs" som el ska hanteras och en beredskapsplan hur en risk som "storskalig utrymning" ska hanteras, framstår uppdelningen som ändamålsenlig.

- **Den nedbrytning 3 månaders inriktningen som regeringen ger i inriktningen för såväl totalförsvaret som för det civila försvaret i en inledande fas och där efter de första tre månaderna och sedan ett mera utdraget förlopp som återfinns i "gemensamma utgångspunkter" återfinns även i planeringsinriktning. Ger detta någon tydligare inriktning än tidigare?**

SMHI har inget att erinra i frågan.

- **En fråga vi brottats med i arbetet med Planeringsinriktningen är hur det faktum att vi nu är allierade och medlemmar i NATO ska återspeglas. Ser ni att det sett som NATO tas i beaktande i utkastet är tillräckligt?**

Aspekter kopplade till planering för NATO framgår i begränsad utsträckning, främst i dokumentets inledande delar. Eventuellt bör det finnas ett särskilt fokusområde med koppling till NATO, till exempel avseende relevanta responssåtgärder.

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som beretts av Carl Granström och Stefan Karlsson.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Chef Avdelning Lednings- och verksamhetsstöd

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda